La Quotidiana 18-07-2002, p. 15

Nus e l'islam

In magazin infurmativ edì dal palazi federal

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ Il Departament federal dals affars externs (DFAE) publitgescha mintga quartal ina revista gratuita en format da magazin che cumpara en trais ediziuns, ina franzosa, ina taliana ed ina tudestga. Da chalanda fanadur è arrivà il numer da stad, deditgà cunzunt a l'islam. La recensiun che suanda sa basescha sin l'ediziun taliana (1).

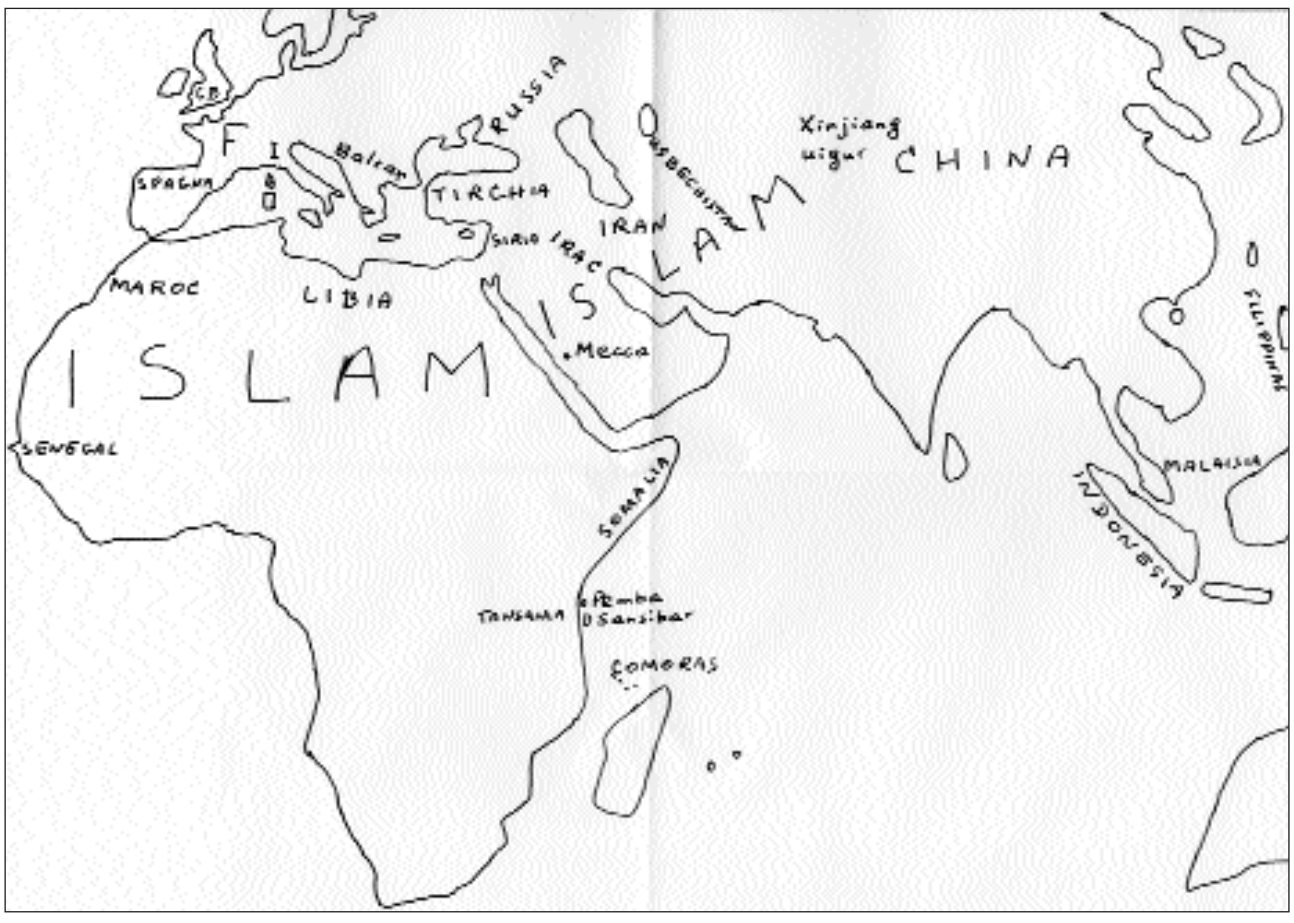

L'islam collia passa ina milliarda umans, da Senegal a las Filippinas, da Xinjiang uigur a las Comoras… ed en l'Europa. La charta mussa be pajais menziunads en il text.

G. SOBIELA

«Enavos tar Muhamed!»

La tavla da materia precisescha: «Ils texts n'expriman betg adina il parairi uffizial dal DFAE» (p. 2.) L'editorial da la redactura Dorothe Schnyder punctuescha: «Mintga religiun u ideologia ha ses fundamentalists. Cur ch'i pon sa far valair, sa chatta la democrazia en grond privel. Il fundamentalissem sa basescha sin la pretensiun d'ina vardad absoluta. Tgi che sa crai en possess da lezza excluda tgi che manegia autramain (…). Lura vuli be pli in pass pitschen enfin ad extirpar tuts quels. Il fundamentalissem n'ha betg spetgà ils attentats dals 11 da settember per mazzar glieud. Il fundamentalissem medieval cristian pendeva [u ardeva, G. S.-C.] tgi che manegiava autramain (…). Il fundamentalissem naziunal ha manà a la catastrofa da la segunda guerra mundiala (…). In fundamentalist gidieu ha mazzà 1995 l'emprim minister Rabin (…). Il fundamentalissem scumonda adina da patratgar (…) e refusescha da discuter ideas. Il scleriment ha pruvà da liberar il spiert uman da las chadainas fundamentalistas. Voltaire ha resumà sia essenza a moda fitg cumpetenta: 'Jau odieschel vossas ideas, ma sun pront da dar mia vita per che vus astgias las exprimer'» (p. 3). Il schurnalist arabist ed islamolog Erich Gysling declera la pussanza dal fundamentalissem aifer l'islam d'oz cun plis fatgs: «Suenter circa il mez dal 19avel secul ha il colonialissem da l'Occident fatg vegnir malsegira la populaziun dals pajais musulmans. Lezza giada èn cumparids ils precursurs dal fundamentalissem. Quels ideologs faschevan la dumonda: 'Pertge essan nus vegnids uschè flaivels, schebain che nus eran ina giada uschè ferms ed abels da sviluppar ina cultura avanzada? La resposta clera è che nus avain bandunà la via gista, numnadamain il sistem elavurà dal profet Muhamed (…) che manaiva ad unir religiun, politica, economia, etica etc.' Pia gist il cuntrari da l'ideal da l'Occident, la separaziun da las pussanzas» (p. 8). Muhamed ha predegià en l'emprima mesadad dal settavel tschientaner.

In secul da snegaziuns da dretg

Sco funtauna dal fundamentalissem musulman numna Gysling era la politica orientala da Frantscha e Gronda Bretagna durant l'emprima guerra mundiala (1914–1918). In islamolog franzos da derivanza algerina anticipescha lezza funtauna enfin a 1911 e resguarda er auters pajais: «La cuminanza musulmana sco tala sa sentiva smanatschada d'ina sort cruschada europeica bler pli starmentusa che las medievalas (…). 1911–1912 ha l'Italia annectà la Tripolitana [oz part da Libia, G. S.-C.]. En mars 1912 è il Maroc vegnì sut il domini da Frantscha e Spagna (…). 1914–1917 han la Gronda Bretagna e Russia occupà l'Iran (…). Ils musulmans han resentì pliras acziuns politicas europeicas sco tradiments ed a medem temp snegaziuns da dretg» (2). I sa tractava dal sid da l'Imperi tirc, cun populaziuns arabas e curdas, che la Frantscha e Gronda Bretagna, sias inimias, han partì ensemen gia 1916, sperond da gudagnar; la Frantscha dueva survegnir t. a. la Siria ed il Libanon. Colonel Thomas Edward Lawrence («Lawrence of Arabia», 1888–1935) e Faisal ibn Hussain (1883–1933), prinzi arab da Mecca, han manà lur armada cuminaivla enfin a Damascus (Siria), nua che Faisal è entrà 1918. En mars 1920 è'l vegnì proclamà retg da Siria d'ina Dieta naziunala siriana. Ma en matg ha ina conferenza internaziunala incumbensà definitivamain la Frantscha d'administrar la Siria; l'armada franzosa ha conquistà Damascus en fanadur e chatschà Faisal, il qual è lura (1921) vegnì retg da l'Irac sut la controlla da Londra. Areguard la segunda mesadad dal 20avel tschientaner menziuna Gysling «la parzialitad dals Stadis unids a favur da l'Israel ed a donn e cust dals Palestinais. Quista dumonda influenzescha dacurt adina dapli ils umans dal Proxim Orient, nua ch'i crescha la persvasiun che l'Israel ed ils Stadis unids fetschian guerra encunter l'islam» (p. 9). Sur da quai declera il scriptur israelian Amos Oz: «L'Israel duai metter fin a la guerra e l'occupaziun en ils intschess palestinais e bandunar las colonias gidieuas erigidas aposta en lur mez. Ins duai trair ils cunfins da l'Israel (…) confurm a la pretensiun morala da renunziar a dominar ina populaziun ostila (…). Sche la fin da l'occupaziun na maina la pasch, stuainsa far be pli ina guerra empè da duas; lura n'èsi betg pli una guerra per occupar l'entira Terra sontga, mabain per noss dretg da viver en in stadi gidieu liber e suveran en ina part da lezza terra» (p. 14).

4,26% musulmans en Svizra

Ina charta geografica (pp. 8–9) mussa la derasaziun da l'islam en il mund. L'intschess cun ina clera maioritad musulmana tanscha da l'Indonesia al Senegal e da l'Usbechistan a la Somalia. La charta na mussa deplorablamain betg il Xinjiang uigur (China) cun 17 milliuns olmas, la plipart musulmanas. Intschess musulmans a sid da l'equator èn be Sansibar e Pemba (Tansania), las Comoras e cunzunt las parts principalas da l'Indonesia. A l'islam en quest pajais (88% da la populaziun), la Malaisia (53%) e las Filippinas (5%) è deditgà in artitgel dal schurnalist Jürgen Hanefeld (Singapore) che menziuna il separatissem dals «musulmans dal sid da las Filippinas, dischavantagiads dapi seculs», e d'ina provinza en il nordvest da l'Indonesia, «spogliada e supprimida da la pussanza centrala» (p. 24). L'Africa dumbra 18 stadis cun maioritad musulmana. La charta da la revista mussa era l'islam en l'Europa. Ins enconuscha sia preschientscha tradiziunala en la Peninsla balcanica: Albania (70%), Bosnia-Ercegovina (44,3%), Macedonia (30,1%), Jugoslavia cun Cosovo (19,3%), Bulgaria (13,1%). I suanda ils pajais d'immigraziun, l'emprim la Frantscha (5,1%) e lura la Svizra (4,26%) avant tut tschels. La schurnalista Rosmarie Gerber (Turitg) descriva la situaziun en noss pajais, cun 152 000 musulmans 1990 a 310 000 en 2000, pervi da l'immigraziun balcanica e tirca: «Il schef da la secziun Pedagogia interculturala da la Direcziun turitgaisa da scolaziun punctuescha che l'abilitad dals immigrads da s'integrar dependia da lur statut social (…). La retschertga 'pisa' mussa (…) ch'ils giuvenils da la segunda generaziun immigrada han ina scolaziun bler mendra ch'ils Svizzers contemporans. Ins duai pia sa sfadiar dapli per la scola» (pp. 16–17). Il cussagl suandant da Gysling na vala pia betg be cun l'Orient, mabain er tar nus sezs: «Ils plis musulmans na s'identifitgeschan cun las ductrinas fundamentalistas. Dialogar cun els n'è betg be opportun, mabain era ina sfida fritgaivla; i po dar ina dimensiun nova a nossa cultura» (p. 9).

Sa referir al Dieu da cumpassiun

Impuls en quest senn dat il decan dal cussegl naziunal, il Vadais da derivanza flama prof. Jacques Neirynck (pcd), naschì a Bruxelles: «Oramai che nus stuain viver cun l'islam sut in tetg, na duainsa resguardar quai sco in squitsch, mabain sco in'occasiun (…). Quant lunsch insumma pratitgescha l'Occident sia religiun gidieua u cristiana (…)? Nossa societad ritga mira a producir e consumar senza cunfins, senza resguardar ils dischavantagiads, senza respectar l'ambient. Il cristianissem dat l'impressiun d'ina religiun stracca. Ils stadis democratics d'oz han surpiglià ed adempleschan ses cumandament central, tgirond ils malsauns, instruind tuts uffants e gidond ils paupers en basa a reglas giuridicas ed administrativas, senza stuair appellar a la cumpassiun da la glieud. Pertge duess ins sa referir a Dieu en societads ordvart civilisadas che vivan en surabundanza? Ma sche nus n'ans referin betg pli a Dieu, lura n'è il conflict tranter l'islam e l'Occident betg en emprima lingia ina guerra tradiziunala tranter religiuns, mabain plitost ina dispita maidudida tranter ina religiun e in'absenza da religiun (…). L'islam sto batter per mantegnair sia cardientscha (…). Ins duai pia sa dumandar sche l'opposiziun desperada da l'islam na saja betg la davosa resistenza d'ina cultura essenzialmain spiertala encunter la conquista dal planet entras in materialissem basà sin l'economia da martgà. En l'Occident datti glieud che dubita tut; i duessan resguardar l'endirida da l'islam sco in'admoniziun che nus n'astgian betg abandunar nossas atgnas valurs spiertalas (…). Muhamed stat en la lingia da Moses e Jesus; el ha proclamà la ductrina, zuppada [u emblidada, G. S.-C.] avant el, da la cumpassiun da Dieu, il qual na derschia quels umans che vulan esser misericordaivels, mabain als spendria tuts. Sin basa de lezza intuiziun, centrala en l'islam, pudess ins medegiar bleras plajas avertas dal cristianissem (…). È l'islam pia il precursur d'in cristianissem regenerà? Declerai quai tuttina als manaders da las baselgias!» Sumegliantamain s'exprima in istoricher catolic, president da la Fundaziun naziunala da politologia (Paris) e commember da l'Academia franzosa, cun l'exempel da la «Comunità Sant'Egidio» (Roma): «Lezza cuminanza da laics ha mussà fantasia colliond contemplaziun ed acziun a moda originala (…). I sa deditgeschan a servir ils paupers ed a promover la pasch en il mund (…) en la lingia da Son Francestg d'Assisi, il qual è ì tar il sultan a dialogar e far amogna da la pasch» (4). Na fiss quai ina missiun per noss 21avel tschientaner?

1) Svizzera oltre, 3/2002. Abunaments gratuits: Schaer Thun, 3661 Ütendorf, telefon 033 346 61 11, fax 033 345 63 23, posta electronica druckzentrum@schaerthun.ch.

2) Ali Merad, L'Islam contemporain. Paris (Presses Universitaires de France, ISBN 2 13 038484 7) 1984, pp. 66-67.

3) Jacques Neirynck, Mit dem Islam leben? Mit dem Islam leben! En «NZZ am Sonntag», 16 da zercladur 2002, p. 23.

4) René Rémond, Le christianisme en accusation. Paris (Desclée de Brouwer, ISBN 2-220-04833-0) 2000, pp. 151-152.